

ZASEDANJE SKUPŠČIN V GORIŠKIH OKRAJIH

Dne 2. decembra 1945 so zasedale po naših okrajih Narodno osvobodilne skupščine. Vsi odposlanci so bili izvoljeni na svobodnih in tajnih volitvah lanskega leta. Ljudstvo jih je volilo in izvolilo za časa najhujših borb ki jih je vodil IX. korpus proti okupatorskim tolpom na Primorskem. Druga zasedanja okrajnih osvobodilnih skupščin pa so se vršila v svobodi to je po končani vojni.

Okrajni Narodni osvobodilni odbor je merodajni organ, ki ima pravico izvajati, za vse področje in v okviru svojih nalog naredbe, ki so zakon po svoji vsebini, to je za vse veljavna in obvezna določila. Po znanem odloku št. 11, ki ga je izdala ZVU so bile odzete narodno osvobodilni odborom vse oblastvene funkcije. Po tem odloku ne morejo organi oblasti, ki so bili od ljudstva izvoljeni, izvrševati zakonodajne in izvršne oblasti. Naravno je, da vztrajajo ti izvoljeni organi, ki so edini predstavniki svojega ljudstva, vse do tlej dokler jih volilci ne odpokličejo. More se jim prepovedati oblastveno delovanje, ne more se jih pa razrešiti odposlanstva z nobenim odlokom, kajti to morejo storiti samo volilci kateri so jim dali zaupanje pri svobodnih in tajnih volitvah v najhujših bojih in neenaki vojni v zgodovini narodov za osvoboditev svojih svetih tal izpod krutega okupatorja.

Skupščine so se izjasnile in bile edine v tem da se sodeluje z ZVU in jo priznavajo kot najvišjo vojaško oblast za civilne zadeve. Ne morejo pa priznati odloka št. 11, ki postavlja oblast iz vrha navzdol in ki zaradi tega ni in ne more biti demokratičen. Narodni odposlanci so odločno zahtevali naj zavezniški vrnejo zakonodajno in izvršno oblast našim izvoljenim narodno osvobodilnim odborom, kateri se obvezujejo, da bodo izvrševali vse posle pod kontrolo zavezniške vojaške uprave. Zahtevali so, da se vrne narodna zaščita in ljudska sodišča, da bi se moglo preprečiti tatvine in kriminal, da bi se sodili fašisti in belogardisti, pomagači nacifašizma. Ogorčeno protestirajo proti temu, da zavezniška policija preganja krajevne in okrajne odbore in zapira antifašiste ter odbornike brez vsakih vzrokov. Tako postopanje policijskih organov ustvarja brez dvoma med prebivalstvom nezaupanje do zaveznikov.

Odposlanci so si bili edini, da brez ljudske oblasti ni in ne more biti demokracije. Smatrajo, da je naša vojska iz tega ozemlja pregnala okupatorja in s tem tudi njegovo fašistično zakonodajo. Ogorčeno so protestirali, da se na tem ozemlju postopa z našim narodom kot s premaganim narodom, medtem ko ves svet ve, da je tukajšnji narod zmagovalac in da je bil ves čas na strani zaveznikov ter žrtvoval v borbi preko 34.000 padlih na bojišču, preko 92.000 pa je bilo mučenih, zaprtih in interniranih.

Narodni okrajni odposlanci, ki predstavljajo vse prebivalstvo svojih okrajev zahtevajo, da se jim vrne zakonodajna in izvršna oblast, da bi se na ta način moglo delati za blaginjo naroda, za prave prijateljske odnose do velikih zaveznikov in za pravo ljudsko demokracijo.

ZASEDANJE USTAVODAJNE SKUPŠČINE

IZKLICANA JE BILA FEDERATIVNA LJUDSKA REPUBLIKA JUGOSLAVIJA PRVA SEJA ZVEZNE SKUPŠČINE

29. november 1945. bo ostal zapisan v zgodovini mlade Jugoslavije z zlatimi črkami. Po dolgih letih notranjega trenja in po zmagoviti borbi s sovražnikom so narodi Jugoslavije končno žele sadove svojega neumornega dela. Na stotisoče najboljših sinov je dalo svoja življenja za boljšo bodočnost Jugoslavije. Požgani domovi, opustošeni kraji so vidni znaki težkih borb, ki so jih izvajali v svoj prid vsa ljudstva Jugoslavije. Proglasitev Republike na tem prvem zasedanju Ustavodajne skupščine, kjer so jugoslovanski narodi položili temelje novi državi, pomeni obenem konec monarhističnega režima, pomeni konec vseh temnih sil fašističnega kova. Nova ustava bo v skladu z razvojem in življenjem narodov Jugoslavije prava podlaga za najbolj demokratičen način

vladanja, kjer bodo množice vseh jugoslovanskih narodov potom svojih voljenih zastopnikov pregledale, presojele in potrdile. Da bo temu tako, izpričuje kar najbolj jasno notranji položaj v državi, kjer vlada res delovni polet, ki je zadobil vse priznanje že v mednarodnem svetu in v prvi vrsti pri naših velikih zaveznikih.

Ta velika zmaga vsega delovnega ljudstva udobi sedaj svoj dokončni pečat v tem slovesnem trenutku, ko so se zastopniki vseh svobodoljubnih množic zbrali v zvezni prestolici ter enoglasno potrdili voljo od njih zastopanih narodov, da hočejo federativno republiko, ljudsko državo, zvezo enakopravnih narodov, ki bo temelj boljšega in srečnejšega življenja toliko preizkušenih narodov Jugoslavije.

V Ustavodajni skupščini

Prva seja Ustavodajne skupščine se je vršila v četrtek 29. novembra in se je začela nekaj minut čez poldne. V diplomatski loži skupščinske dvorane so bili navzoči veleposlaniki zavezniških vlad, zastopniki Poljske, Bolgarije, Češkoslovaške, šef misije UNRRA-e ter drugi.

Zasedanje je otvoril najstarejši član skupščine Tuna Babič, ki je v svojem uvodnem govoru povdaril važnost dela, ki čaka narodne poslance. Nato je skupščina izvolila tri začasne tajnike in poverilni odbor. Popoldne se je Ustavodajna Skupščina sestala na svojem drugem zasedanju. Po verifikaciji mandатов poslancev so isti zapisali. Eden za drugim so vstali ter izgovarjali za predsednikom sledečo prisego: »Prisegam pri svoji časti in časti svojega naroda, da bom kot narodni poslanec pri delu ustavodajne skupščine zvesto zastopal svoj narod in da bom neumorno čuval in branil pridobitve narodne borbe, demokratične pravice in svobodo naroda«.

Za predsednika je bil izvoljen Vlada Simić. Nato je poslanec dr. Blagoje Nešković prečital predlog deklaracije katerega je podpisalo 115 narodnih poslancev iz Srbije. Predsednik Simić je otvoril razpravo, v katero so posegli narodni poslanci, minister Andrija Hebrang, Vlada Zečević, Franjo Gazi in Boris Kidrič, ki je imel naslednji govor:

Tovariši narodni poslanci! V celoti se pridružujem deklaraciji tovariša Neškovića. Lahko izrazimo samo zadovoljstvo, ker so vsi narodi Jugoslavije hvaležni srbskemu narodu, ki je preko svojih predstavnikov izrazil da

hočejo jugoslovanski anrodi republiko (Burno odobravanje). Narodno osvobodilna borba in njene pridobitve so velika stvar, največja stvar v zgodovini naših narodov. Ta narodno osvobodilna borba ne bi bila dejanska zaključena in njene pridobitve ne bi bile dokončno potrjene če ne bi ustavodajna skupščina v samem začetku svečano izglasovala to, za kar se je izjasnilo naše ljudstvo pri volitvah — če ne bi izglasovala federativne ljudske republike Jugoslavije. (Ploskanje). Slovenski narod je bil 1300 let pod tujim suženjstvom. Njegovo suženjstvo, njegova neenakopravnost, njegovo trpljenje so bili vedno vezani na tujca in na nenarodne monarhije. V imenu slovenskih narodnih poslancev lahko izjavim, da to, za kar se je boril slovenski narod doslej v nerazrušljivi skupnosti vseh jugoslovanskih narodov, ne bi dobilo svojega sijajnega potrdila, če ne bi dobili republike. Republika predstavlja za slovenski narod končno ukinitve neenakopravnosti in končno vzpostavitev enakopravnosti. Ona predstavlja za svobodne narode dosego vsega tega, o čemer so sanjali njegovi najboljši kulturni duhovi in za kar se je borilo samo ljudstvo. Naj živi ljudska federativna republika Jugoslavija! (Burno dolgotrajno odobravanje.)

Nato se je pričelo glasovanje in to deklaracijo za maršalom Titom, ki je podpisal prvi, podpisali vsi navzoči narodni poslanci Zvezne skupščine.

Po kratkem odmoru so vstopili v dvorano poslanci Doma narodov, ki so jih poslanci Zvezne skupščine navdušeno pozdravili.

..... in v Domu narodov

Seji je predsedoval predsednik verifikacijskega odbora Franc Frol. Po prečitaniu zapisnika s prejšnje seje in po poročilu verifikacijskega odbora, kjer je bilo ugotovljeno, da je bilo v vsej državi potrjenih 9 pokrajinskih list za volitve narodnih poslancev v Dom narodov Ustavodajne skupščine je verifikacijski odbor nadalje ugotovil, da se je v vsej državi od skupnega števila vpisa-

nih volilcev 8.383.455 udeležilo volitev 7.413.214 volilcev ali 88,4%, da so kandidatne liste Ljudske fronte dobile skupno 6.574.975 glasov ali 88,69%, da je »skrinjica brez liste« prejela 838 tisoč 939 glasov, t. j. 11,31%.

Sledila je volitev predsedstva. Predsednikom je bil izvoljen soglasno Josip Vidmar, ki se je zahvalil s sledečimi besedami: »Tovariši in tovarišice! Ko prevze-

nam predsedništvo tega visokega doma, se zahvaljujem vam vsem za pozornost in za čast, ki ste jo izkazali ne toliko meni osebno, kakor slovenskemu narodu, ki se je tako odločno boril v osvobodilni borbi«

Deklaracija ustavodajne skupščine

V teku 22 let obstoja Jugoslavije pred vojno njeni narodi niso mogli uresničiti svojih stoletnih teženj — narodne enakopravnosti in socialne pravice. Namesto, da bi ustvarila njihovo bratstvo in enotnost na osnovi enakopravnosti, je neljudska vladavina hegemonistične klike ustvarjala med njimi vedno globlji prepad in medsebojni razdor. Taka politika zatiranja posameznih narodov in njihovega razdvajanja, kakor tudi brutalna politična in socialna reakcija, ki so jo izvajale reakcionarne klike z monarhijo na čelu, je oslabil državo od znotraj in nasproti zunanemu svetu, kar je pripeljalo do katastrofalne posledice v času vdora fašističnih sil v Jugoslavijo aprila 1941. V času aprilskega vdora Nemčije in drugih fašističnih sil v Jugoslavijo ni imel Peter II. Karadjordjević niti sposobnosti niti volje, da organizira odpor ljudstva proti okupatorju, temveč je pobegnil v izemostvo ter narode Jugoslavije prepustil njihovi usodi. S svojim ravnanjem v času narodno osvobodilnega boja je Peter II. Karadjordjević oslabil odpor ljudstva nasproti okupatorju. Z vsemi sredstvi je pomagal narodnim izdajalcem, ki so od leta 1941. neprestano vodili boj proti Narodno osvobodilni vojski, odnosno proti osvobodilnemu gibanju ljudstva, ter so sodelovali z okupatorjem. Narodi Jugoslavije so se dvignili v boj proti fašističnim okupatorjem in domačim izdajalcem, čvrsto odločeni braniti svojo neodvisnost in svobodo ter doprinesti svoj delež k splošnim naporom Združenih narodov proti skupnemu sovražniku. V štiriletnem boju so narodi Jugoslavije ustvarili svoje čvrsto bratstvo in enotnost. Oni so s krvjo in življenji svojih naj-

Nato je govoril narodni poslanec Siniša Stanković, ki je predložil skupščini predlog o proglasitvi Federativne Ljudske Republike Jugoslavije. Med splošno pazljivostjo cele zbornice je bila prečitana sledeča deklaracija.

boljših sinov ne samo premagali okupatorje in njihove domače izdajalce, temveč so odstranili vse, kar jih je v preteklosti razdvajalo. Trdno so odločeni, da ustvarijo tak notranji red, ki jim bo omogočil miren razvoj in uresničenje boljše in srečnejše bodočnosti. Narodi Jugoslavije so se tako v dobi med prvo in drugo svetovno vojno, kakor tudi v samem teku štiriletnega osvobodilnega boja, prepričali, da je bila monarhija največja zapreka za ustvaritev nove Jugoslavije, bratske demokratične skupnosti, enakopravnih narodov. Prepričali so se, da je monarhija glavni krivec tudi za vse ravnanje neljudskih režimov, tako pred vojno, kakor tudi za vse, kar so morali narodi prenesti od domačih izdajalcev, ki jih je podpirala monarhija.

Na temelju tega in v soglasju s svobodno izraženo voljo vseh narodov Jugoslavije je Ustavodajna skupščina na skupni seji Zvezne skupščine in Skupščine narodov sklenila in sklepa v imenu ljudstva in na temelju zakonitih odločb obeh domov:

1. Demokratična federativna Jugoslavija se proglašja za ljudsko republiko pod imenom: Federativna ljudska republika Jugoslavija. Federativna ljudska republika Jugoslavija je zvezna ljudska država republikanske oblike, skupnost enakopravnih narodov, ki so svobodno izrazili svojo voljo, da ostanejo zedinjeni v Jugoslaviji.

2. S to odločbo se v imenu vseh narodov Jugoslavije končno ukinitve monarhija v Jugoslaviji, Petru II. Karadjordjeviću pa se z vsa dinastijo Karadjordjevićev odvzamejo vse pravice, ki so pripadale njemu in dinastiji Karadjordjevićev.

Izjava slovenskega poslanca

V razpravi sta govorila narodni poslanci Milovan Djilas in dr. Hinko Križman nakar je spregovoril minister za Slovenijo Edvard Kocbek:

Dovolite mi, da izpregovorim v imenu slovenskih poslancev in, lahko rečem, tudi v imenu slovenskega naroda. V tem odločilnem trenutku, ko se menja oblika vladavine naše države, mislim, da je potrebno, kaj je razlog za to, da z jasno zavestjo in odločnostjo podpisujemo izjavo, ki jo je predložil bratski srbski narod. Na prvi pogled je videti, da s to odločbo odstranjujemo iz narodne skupnosti Jugoslavije neko tuje telo, neko zastarelost, neko okamenino, toda z odpravo dinastije ustvarjamo in gradimo še nekaj več. Mi iz naše narodne skupnosti odstranjujemo ono slabo formalno oblast, ki je stala nad vsi mi pojavi in dogodki starega po-

litičnega reda. Zato je ta odločitev obeh skupščin v prestolnici Jugoslavije zgodovinsko važna, zlasti pa je važna za nas Slovence. Mi Slovenci smo oni mali narod, ki je že v pričetku svoje narodne individualnosti izgubil svoje narodne vladarje in ki je več kot tisoč let neprenehoma moral prenašati tuja kraljevska, cesarska in apostolska veličanstva, ki niso samo tlačila svojih podanikov, ampak so temu narodu tudi moralno pila kri. Zato morda noben narod Jugoslavije ne podpisuje s tako odločnostjo in jasnostjo te deklaracije kakor prav mi Slovenci. (Ploskanje.) To našo izjavo, to našo odločitev krepi zavest, da je nismo ustvarili samo mi Slovenci, temveč vsi bratski narodi Jugoslavije. Naše največje veselje je v tem, da so to deklaracijo predložili bratje Srbi, da to deklaracijo sprejema vsa jugoslovanska država, bratje

Hrvatje, bratje Črnogorci, bratje Makedonci, bratje Bosanci in fleregovci. Zato smatram, da nam Slovencem ne preostaja ničesar drugega, kakor da na koncu izrazimo to našo zavest na ta način, da vzključimo: Naj živi nova državna suverenost naših narodov!» (Ploskanje.)

Skupna seja obeh domov

Ko se je ploskanje poleglo je predsednik Zvezne skupščine Vlada Simić otvoril skupno sejo obeh domov in predal besedo dr. Sinisi Stankoviću, da je prečital deklaracijo. Ob koncu čitanja sklepa je vsa skupščina ponovno vstala ter z dolgotrajnim ploskanjem pozdravila prečitano besedilo deklaracije. Predsednik Vlada Simić je sporočil, da je bila deklaracija o proglasitvi federativne republike izdelasovana v Zvezni skupščini in skupščini narodov soglasno in z glasovanjem posameznikov.

Zaupnica Zvezni vladi

Preteklo soboto 1. t. m. je bila druga skupna seja Zvezne skupščine in Doma narodov. Minister za Konstitucijo je predložil skupščini predlog o predsedništvu Ustavodajne skupščine in predlog o poslovanju na skupnih sejah. Nato je predsednik Josp. Vidmar sporočil, da je predsednik Zvezne vlade maršal Tito podal ostavko svoje vlade. Na predlog poslanca Vladimirja Nazorja je bila dosedanja vlada izrečena zaupnica, kar so vsi poslanci odobrili z dolgotrajnim ploskanjem in soglasno izrazili, da se strinjajo s predlogom poslanca Vladimirja Nazorja.

Narodi Jugoslavije praznovajo zgodovinski dan

Medtem ko je vladalo v dvorani praznično razpoloženje, so zunaj odmevale topovske salve, ki so naznanjale proglasitev Federativne Ljudske Republike Jugoslavije.

Sledili so še drugi narodni poslanci, ki so se vsi izjavili za deklaracijo. Predsednik Josip Vidmar je objavil naslednji izid glasovanja: glasovalo je 166 nar. poslancev. Vsi so glasovali za republiko. Odsotnih je bilo 9 poslancev.

Vsi poslanci in člani vlade so nato zapeli himno »Hej Slovania«, nakar je predsednik skupščine spregovoril: »Objavljam, da je Ustavodajna skupščina soglasno sprejela deklaracijo o proglasitvi Federativne Ljudske Republike Jugoslavije. Na ta način od danes obstaja in pričinja življenje Federativna Ljudska Republika Jugoslavija«.

Sledilo je navdušeno vzključanje: »Naj živi Republika! Naj živi maršal Tito!«

Govoril je še podpredsednik Zvezne skupščine Moša Pijade o delu predsedstva AVNOJ-a ter prebral seznam zakonov in odločb, ki so bili objavljeni do danes. Skupščina je enoglasno potrdila vse zakonske odloke, ki so bili izdani pričeni od drugega zasedanja do dneva sestanka Ustavodajne skupščine.

Sledile so volitve predsedstva Ustavodajne skupščine. Soglasno je bil izvoljen dr. Ivan Ribar. Enoglasno so tudi izvolili 25 članov predsedstva, med njimi maršala Tita.

Tako so Zagreb, Beograd, Ljubljana ter vsa druga mesta in vasi širom Jugoslavije praznovali z bakljadami, med petjem in razljanjem ustanovitve nove države in vzključali: »Živela Republika!«

Jugoslovanski listi so objavili načrt ustave

Jugoslovanski tisk objavlja načrt ustave Federativne Ljudske Republike Jugoslavije, ki ga je v bistvu odobrila Zvezna vlada. Da bi se razprava o ustavi mogla pravilno razvijati, podaja ministarstvo za Konstitucijo splošno vsebino in pomen nove ustave:

1) Osnutek ustave nove Jugoslavije je po svoji vsebini juridična slika naše nove socialne in politične stvarnosti. Osnutek potrjuje in daje pravno obliko vsem važnim in pomembnim spremembam, ki so se dogodile v življenju naših narodov, ter formulira pravne pridobitve težke in zmogovite osvobodilne borbe naših narodov.

Ustava vsebuje med drugim potrebne organizacijske in pravne pogoje in oblike za pravičen razvoj in neizbežne spremembe ter pridobitve.

2) V državnem organizmu je prišlo do temeljnih sprememb v odnosih med jugoslovanskimi narodi. Iz države ne enakopravnih in zaslužnih narodov je bila ustavirana svobodna skupnost enakopravnih narodov. Tako potrjuje ustavni osnutek pravno novo državo, kot prostovoljno skupnost enakopravnih narodov, v katerih je bilo narodnostno vprašanje popolnoma odpravljeno.

3) Osnutek ustave podaja osnovna pravna, gospodarska in socialna načela. Naš ustavni načrt se v tem razlikuje od večine obstoječih ustav. Tako je bila skupnam izkoriščevalcev odvzeta oblast in predana ljudstvu. Gospodarski odnosi so dobili popolnoma nasprotno vlogo, kot so jo imeli v starem jugoslovanskem sistemu političnih odnosov.

Ustavni osnutek priznava in potrjuje vse osnovne pravice državljanov, tako individualne kot politične, istočasno pa daje politične in materialne pogoje, da bi ljudstvo s posredovanjem svojih predstavniških organov, ne le izvoljenih, temveč tudi z izvršno oblastjo, dobilo vsa materialna in druga sredstva, da se res lahko poslužuje svojih državljanških pravic.

4) Odnos med ljudstvom in oblastmi v novi Jugoslaviji se je spremenil na ta način, da med njimi ni več nesporazumov, temveč politična in organizacijska enota. Oblast izvira v federativni ljudski republik Jugoslaviji iz ljudstva in pripada ljudstvu.

Ljudstvo izvaja svojo oblast s posredovanjem izvoljenih predstavnikov, v organih ljudskih oblasti, v vseh, mestih, okrajih, okrožjih in višjih državnih organizacijah.

5) Eno izmed temeljnih načel državne organizacije je načelo enotne oblasti. Ljudsko enotno oblast izvajajo predstavniški organi državne oblasti, ki jih ljudstvo voli in kontrolira in iz katerih more odpoklicati posamezne člane. Ta načela se odražajo v vseh organih oblasti. Uprava oblast je prepuščena vesti izvršnih organov, vladi in izvršnim odborom, ki so izvoljeni in odgovorni skupščinam in ljudskim odborom. Skupščine in ljudski odbori volijo tudi sodišča, katerim poverijo izrekanje pravice na neodvisen način. Ta enotna oblast je močnejša zaradi dejstva, ker so v ljudskem življenju nove Jugoslavije uresničena vsa osnovna demokratična načela, ki se odražajo v ustavi federativne ljudske republike Jugoslavije. Ta ustava

odraža nov tip resnične ljudske demokratije.

6) Osnutek ustave vsebuje bistvo novih ustanov in ureditev, glavno orožje ljudske demokratije. Najprej potrjuje republikansko obliko države. Nato loči cerkev od države. Cerkev je s tem zagotovljena pravica do izvrševanja verskih obredov, državljanom pa je zagotovljena popolna svoboda veroizpovedi. Ustavni osnutek podaja osnovna načela in osnovne državljanke pravice, politične, socialne in kulturne.

Pregled svetovnih dogodkov iz neurejene Grčije

Themistokles Sophoulis, sedanja ministrijski predsednik, Grčije je napovedal, da se bodo vršile tam volitve koncem marca 1946.

Preje so javili, da bodo grške volitve že 28. januarja prihodnje; a kakor se vidi, je angleško zunanje ministrstvo svetovalo Grčiji, naj jih izvede šele v marcu.

Iz Londona smo tudi izvedeli, da so prišli tja nekateri člani grške levice »Eam«. Pripovedovali so o nevezdržnih razmerah širom Grčije, kjer kar mgoli političnih zapornikov. Zapirajo jih reakcionarji, ki imajo tam neomejeno oblast in policijo v svojih rokah. Odnoslanstvo »Eam-a« je povedalo še, da je sedanja grška vojska monarhična in da Sophoulisova vlada ne more na tem ničesar spremeniti iz čisto enostavnega razloga, ker mora tozadevno čakati na posebno dovoljenje angleške vojske in varnostne misije v Atenah.

List »Elefteri Ellada« obravnava vprašanje splošne amnistije pri čemer povdarja, da je bil pri tem minister Rendis še bolj reakcionaren kot člani monarhastične vlade.

Časopis »Risospastis« poroča podrobno o razmerah v Grčiji. Vodja grške komunistične stranke pravi, da so se tam reakcionarji močno vsidrali in da komaj čakajo kedaj bodo skočili novi grški vladi za vrat.

Za Grčijo je prišel sedaj čas odločitve ali za ljudstvo ali za reakcijo; zanj ni več srednje poti.

Sploh je sedanja vlada nemogoča in ni pokazala niti trohice energije, da bi obvladala sedanji položaj.

Ne rečemo, da ni v sedanjih vladi demokratičnih ljudi, a vse to nič ne pomaga, kajti obsojeni so na brezdelje in neodločno omarhovanje, ker jim manjka v prvi vrsti opore širokih ljudskih plasti, to kar povzroča vmešavanje zunanjih sil v državne zadeve.

List »Elefteri Ellada« obravnava vprašanje splošne amnistije pri čemer povdarja, da je bil pri tem minister Rendis še bolj reakcionaren kot člani monarhastične vlade.

Časopis »Risospastis« poroča podrobno o razmerah v Grčiji. Vodja grške komunistične stranke pravi, da so se tam reakcionarji močno vsidrali in da komaj čakajo kedaj bodo skočili novi grški vladi za vrat.

Za Grčijo je prišel sedaj čas odločitve ali za ljudstvo ali za reakcijo; zanj ni več srednje poti.

Sploh je sedanja vlada nemogoča in ni pokazala niti trohice energije, da bi obvladala sedanji položaj.

Ne rečemo, da ni v sedanjih vladi demokratičnih ljudi, a vse to nič ne pomaga, kajti obsojeni so na brezdelje in neodločno omarhovanje, ker jim manjka v prvi vrsti opore širokih ljudskih plasti, to kar povzroča vmešavanje zunanjih sil v državne zadeve.

List »Elefteri Ellada« obravnava vprašanje splošne amnistije pri čemer povdarja, da je bil pri tem minister Rendis še bolj reakcionaren kot člani monarhastične vlade.

Časopis »Risospastis« poroča podrobno o razmerah v Grčiji. Vodja grške komunistične stranke pravi, da so se tam reakcionarji močno vsidrali in da komaj čakajo kedaj bodo skočili novi grški vladi za vrat.

Za Grčijo je prišel sedaj čas odločitve ali za ljudstvo ali za reakcijo; zanj ni več srednje poti.

Sploh je sedanja vlada nemogoča in ni pokazala niti trohice energije, da bi obvladala sedanji položaj.

Ne rečemo, da ni v sedanjih vladi demokratičnih ljudi, a vse to nič ne pomaga, kajti obsojeni so na brezdelje in neodločno omarhovanje, ker jim manjka v prvi vrsti opore širokih ljudskih plasti, to kar povzroča vmešavanje zunanjih sil v državne zadeve.

Sodišča so izvoljena, neodvisna, ljudska in podrejena samo zakonu.

Javni tožilci poslujejo kot vrhovna kontrola delovanja sodišč.

7) Osnutek ustave zagotavlja pravico in svobodo za ustave ljudskih federalnih republik, da si v okviru svoje neodvisnosti in svoje kompetence uredi svojo organizacijo v skladu z značajem in s potrebami ljudstva v posameznih federalnih enotah.

Pregled svetovnih dogodkov iz neurejene Grčije

Themistokles Sophoulis, sedanja ministrijski predsednik, Grčije je napovedal, da se bodo vršile tam volitve koncem marca 1946.

Preje so javili, da bodo grške volitve že 28. januarja prihodnje; a kakor se vidi, je angleško zunanje ministrstvo svetovalo Grčiji, naj jih izvede šele v marcu.

Iz Londona smo tudi izvedeli, da so prišli tja nekateri člani grške levice »Eam«. Pripovedovali so o nevezdržnih razmerah širom Grčije, kjer kar mgoli političnih zapornikov. Zapirajo jih reakcionarji, ki imajo tam neomejeno oblast in policijo v svojih rokah. Odnoslanstvo »Eam-a« je povedalo še, da je sedanja grška vojska monarhična in da Sophoulisova vlada ne more na tem ničesar spremeniti iz čisto enostavnega razloga, ker mora tozadevno čakati na posebno dovoljenje angleške vojske in varnostne misije v Atenah.

List »Elefteri Ellada« obravnava vprašanje splošne amnistije pri čemer povdarja, da je bil pri tem minister Rendis še bolj reakcionaren kot člani monarhastične vlade.

Časopis »Risospastis« poroča podrobno o razmerah v Grčiji. Vodja grške komunistične stranke pravi, da so se tam reakcionarji močno vsidrali in da komaj čakajo kedaj bodo skočili novi grški vladi za vrat.

Za Grčijo je prišel sedaj čas odločitve ali za ljudstvo ali za reakcijo; zanj ni več srednje poti.

Sploh je sedanja vlada nemogoča in ni pokazala niti trohice energije, da bi obvladala sedanji položaj.

Ne rečemo, da ni v sedanjih vladi demokratičnih ljudi, a vse to nič ne pomaga, kajti obsojeni so na brezdelje in neodločno omarhovanje, ker jim manjka v prvi vrsti opore širokih ljudskih plasti, to kar povzroča vmešavanje zunanjih sil v državne zadeve.

List »Elefteri Ellada« obravnava vprašanje splošne amnistije pri čemer povdarja, da je bil pri tem minister Rendis še bolj reakcionaren kot člani monarhastične vlade.

Časopis »Risospastis« poroča podrobno o razmerah v Grčiji. Vodja grške komunistične stranke pravi, da so se tam reakcionarji močno vsidrali in da komaj čakajo kedaj bodo skočili novi grški vladi za vrat.

Za Grčijo je prišel sedaj čas odločitve ali za ljudstvo ali za reakcijo; zanj ni več srednje poti.

Sploh je sedanja vlada nemogoča in ni pokazala niti trohice energije, da bi obvladala sedanji položaj.

Ne rečemo, da ni v sedanjih vladi demokratičnih ljudi, a vse to nič ne pomaga, kajti obsojeni so na brezdelje in neodločno omarhovanje, ker jim manjka v prvi vrsti opore širokih ljudskih plasti, to kar povzroča vmešavanje zunanjih sil v državne zadeve.

List »Elefteri Ellada« obravnava vprašanje splošne amnistije pri čemer povdarja, da je bil pri tem minister Rendis še bolj reakcionaren kot člani monarhastične vlade.

Časopis »Risospastis« poroča podrobno o razmerah v Grčiji. Vodja grške komunistične stranke pravi, da so se tam reakcionarji močno vsidrali in da komaj čakajo kedaj bodo skočili novi grški vladi za vrat.

Za Grčijo je prišel sedaj čas odločitve ali za ljudstvo ali za reakcijo; zanj ni več srednje poti.

Sploh je sedanja vlada nemogoča in ni pokazala niti trohice energije, da bi obvladala sedanji položaj.

Ne rečemo, da ni v sedanjih vladi demokratičnih ljudi, a vse to nič ne pomaga, kajti obsojeni so na brezdelje in neodločno omarhovanje, ker jim manjka v prvi vrsti opore širokih ljudskih plasti, to kar povzroča vmešavanje zunanjih sil v državne zadeve.

List »Elefteri Ellada« obravnava vprašanje splošne amnistije pri čemer povdarja, da je bil pri tem minister Rendis še bolj reakcionaren kot člani monarhastične vlade.

in niti duhovščina, ki je privržala semkaj iz italijanskih škofij in hotela naenkrat vse poitalijaničiti in pofašistiti, kakor je »duče« zapovedal.

Videnci pa so si pri tem obetali, tudi svoje osebne koristi, kajti hoteli so odpraviti slovensko nadškofijo v Gorici ter postaviti v Vidmu sedež novega oglejskega patriarhata. Posebno se je potoevalo za to beneški patriarh grof Volpi di Misurata. V Gorici pa naj bi ostal le arhidiaakon.

Druči nanad na nadškofa Sedeja je izvršil prefekt Dompieri. Pisal je pravosodnemu ministru v Rim ter poslal predlog, naj odpravi gorško nadškofijo, ker je slovenska.

Leta 1928. je napadel slovenskega nadškofa iz prižnice na Sv. Gori neki italijanski frančiskan. Takoj na to so vdrl fašisti v gorško nadškofijo ter začeli sramotiti in psovati šivolaslega vladiko.

Nepopisno je bilo trpljenje našega nadšk., ko je videl vse krivice, ki jih je prizadejal fašizem njegovim najboljšim duhovščini.

Leta 1930. je postal prefekt Gorice Carlo Tienzo. Takoj je odzvel staremu vladiki predsedstvo Mestne hranilnice in posojilnice ter še bolj pritiskal na slovensko duhovščino.

A leta 1931. so čakale nadškofa Sedeja še večje preizkušnje: Vatikan je zahteval, naj odstopi.

A nenadna smrt je rešila teh muk preganjanega nadpastirja. Skoro četrť milijona ljudi ga je prišlo kropiti: tri dni zaporedoma so prihajali k Njemu. 2. decembra 1931. je bil veličasten pogreb. Goriški vladika mučenik je imel takšen pogreb, kakršnega še ni videla Gorica.

Njegovi sovražniki, ki so se bali ljudske jeze so hoteli zapreti dohod k stolnici, a zaman, kajti ljudstvo je ostalo strnjeno pri svojem mučeniku.

Iste dne je v Beogradu počastilo spomin nadškofa Sedeja nad 50.000 ljudi.

Ko se danes spominjamo na blagopokojnega vladiko imamo pred očmi slovensko italijansko bratstvo.

Se sedaj se spominjamo kako so se mu zaiskrile oči od ganotja, ko je vedel, da bo prišlo do bratstva med verniki njegove nadškofije.

A. Gentano.

Ni vse zlato, kar se sveti

V prvi številki se je katoliški tednik »Slovenski Primorac« predstavil goriškemu občinstvu, kot edini list te vrste, ki bo obravnaval zgolj verske probleme in da se ne bo nikdar vmešaval v politiko. Dostavil je celo, da je v tem oziru edini list, kar jih premore cela Evropa.

Torej sami duhovni začetniki lista so s tem pokazali, da so ostali osamljeni v celi Evropi; medtem ko so ljudstva našla svoj pravo pot. Kakor znano se je baš ob splošni vesti vsega primorskega ljudstva nudila prilika duhovnim voditeljem, da se opredelijo ter vstopijo v vrste borečega se ljudstva...

Pred nami je članek tega »nepolitičnega« lista, v katerem kar čudno zveni kot neke vrste očitjanje, češ, zakaj ne izkažete pri pokopavanju enake časti tudi domobrancem...

Ta je lepa! Katoliški nepristranski list je zadel s tem res v živo; prav zares je edini v Evropi, ki zahteva od izmučenega naroda, naj se po tolikih zločinih domobrancev, ki jih je vodila protinarodna duhovščina povzruše klanja narodnim izdajalcem, ki so se zvezali s kletim sovražnikom slovenskega rodu, nemškimi nacifašizmom in ta ni hotel uničiti samo vero, marveč tudi iztrgati naš narod. Malo kje v Evropi

je duhovščina odigrala tako zločinsko vlogo kakor na Slovenskem. Ljudstvo je občutilo vsotež okupacije in velik delež krivde za to nosi baš tisti del slovenske duhovščine, ki še danes ne gane niti s prstom, da bi pomagala ljudstvu pri ureditvi njegovih narodnih pravic. Nasprotno, s svojim strupenim, demagoškim nastopom skuša braniti reakcijo in jo načeluje, ko se zagania proti ljudski republik Jugoslaviji.

Kot uvid v to gonjo so izbrali obrekovalno pastirsko pismo ter ga v Gorici priobčili na vseh starih straneh »Slovenskega Primorca«. Jezilo se tudi preko svojega lista, da naše podeželsko ljudstvo odklanja vsako možnost, da bi se oni ponovno vsedli ljudstvu za vrat. Iz vseh koncev in krajev Goriške prejemamo pisma, v katerih nam ljudstvo piše o metodah in načinih prisilnega vrivanja tega anoličnega lista kot se je zaporedoma dogodilo v Brdih ter

ZASEDANJE MESTNE SKUPSCINE

V nedeljo, 2. decembra, se je okrajna skupščina za Gorico zbrala na svojem tretjem zasedanju. Bilo je prisotnih 67 slovenskih in italijanskih odposlancev mesta, okoliških vasi in mestnih tovarnov. To je obenem prvo zasedanje skupščine v času, odkar je bila z znanim odlokom št. 11 ZVU, vzeta oblast izvoljenim ljudskim predstavnikom. Zato predstavlja ta doba na eni strani celo vrsto nezalasilnih ovir in težkoti, ki jih je morala naša uprava trpeti od strani zavezniške uprave in od strani od nje postavljenih novih organov, na drugi strani predstavlja ta doba tudi fazo največje požrtvovalnosti in vztrajnosti od strani tistih ljudskih predstavnikov, ki uživajo polno zaupanje ljudstva in ki jim noben zakon tega zaupanja ne more odvzeti.

Zasedanje je otvoril predsednik Izvršnega odbora, dr. K. Rutar, ki je pozdravil med prisotnimi tudi tovaršiška Struktura, predsednika okrožnega NOO odbora. Sledilo je poročilo o splošnem delovanju odbora na gospodarskem, kulturnem in socialnem sektorju, poročilo, ki ga je izbrano podal dosednji tajnik okrajnega Izv. odb. tov. Gorian. Bolj obširna in natančna poročila so podali za njim referenti raznih odsekov.

SOCIALNO SKRBSTVO

Velikega obsega je bilo zlasti delovanje odbeka za socialno skrbstvo. Odeek je izvršil popis osobja, bolnikov in otrok mestnih zavodov, sirotišč in bolnic. V času treh mesecev je izplačal L. 301.302 kot redne in izredne podpore. Podpore se niso omejevale na družine partizanov, temveč tudi drugim potrebnim družinam v mestu in okrajih, ne glede na narodnost; družinam, ki imajo v oskrbi sirote, vračajočim se iz internacije in zaporov, itd. Od L. 233.000 ki jih je odeek prejel od RK je podelil L. 183.700 zadnje čase za redne in izredne podpore ter nagrade partizanom. Tudi na druge načine je odeek pomagal ljudstvu. Dokler ni bil naš gozdni urad ukinjen je izdal potrebnim družinam 559 dovolilnic za en voziček drvi po malenkostni denarni svoti iz državnega gozda Panovec in Sabotin. Razdelil je 60 kvintalov krompirja po znani ceni lir 13 za kg; 200 kg tega krompirja je prišlo iz Kromberka, ves ostali pa iz Stan-dreža. Vrtolba pošilja dnevno 60 litrov mleka, katere razdeljuje med mestni četrti družinam z otroci in starim bolnim. 8 litrov mleka pa preskrbuje dempetter.

Odeek je razdelil po nizkih cenah mnogo blaga za moške in ženske obleke, za moške srajce, plavino, rjuhe itd. in sicer vsega skupaj okrog 1500 m. blaga. Za nabavo usnja in podplatov ter čevljarjem za izdelavo je odeek izdal L. 77.125. Precej hrane se je spravilo tovaršem v zapore. Nudi se brezplačna zdravniška pomoč invalidom, revnim in repatriirancem ter revnim družinam borecev. Izvedel se je zdravniški pregled invalidov in vrhovni podpor. Ta pregled se nadaljuje in vrhovni podpor. V dveh mesecih je bilo izdanih približno 50 zdravniških izpiseval. Odeek je svoječno poslal v gorsko in obmorsko kolonijo 79 otrok, na kmete v našem okraju pa je sprejel 52 otrok iz tržaškega okrožja. Odeek je nudil svojo pomoč v akciji za prekop padlih partizanov in talcev. Preskrbel je prehrano svojcem teh žrtv in delavcem, ki so bili pri tem zaposleni. Potom referentov hvartnih delavcem je bilo nabranih 50 kg. kruha, 15 kg. mesa, 16 kg. riža in nekaj soli. Odeek je postavil okrajno komisijo za revizijo podeljevanja podpor, ki je bila izvršena po vseh vaseh okraja in v mestu.

NA PROSVETNEM POLJU

Mestna prosvetna komisija je bila dosedaj vsestransko zelo aktivna. V Gorici sami je bilo v dveh mesecih najmanj 17 večjih kulturnih nastopov. Imeli smo nastope pevskih zborov, gostovanja skupin od zunaj, gledališke skupine, harmonikaški nastop, tekmovalne društve iz celega okrožja, pionirske prireditve, nastopi dramskih društev, telovadnih akademij, žalne svečanosti ob priliki prekopa padlih partizanov in talcev, proslava zgodovinskih obletnic itd.

Pouk se je pričel v vseh šolah okraja, odprtih je 13 šol, otrok je okoli 500. Staragora in Ajševica sta se združili v eno šolo. Roditeljski sveti so v vseh krajih in v mestnih kvartih. Večerni tečajji so se tudi pričeli. Številčno stanje otrok v goriškem okraju znaša 1878. Od nas imenovanih učiteljev je 43, od teh jih je 40 prejel dekret tudi od ZVU. 12 učiteljev je bilo imenovanih samo od ZVU.

Osnovni so se celotna klasična gimnazija, učiteljišče in nižja realna. Dijakov je okrog 900. Pripravljalni tečajji za srednje šole so se vršili v vseh krajih. Ob prišli nabiralne akcije »Za našega dijaka« so se vršile v ta namen prireditve. Nabralo se je v denarju L. 131.438 in kvintalov 140 v blagu. Mnogo so darovali tudi naši repatriiranci iz Francije. Vas Solkan se je najbolje izkazala. V mestu in okolici so se našli ljudje, ki so voljni sprejeti dijaštvo na svoje domove radi pomanjka

nja primernih prostorov za sprejem naših dijakov v mestu. V okviru mestne prosvete je dosedaj vpisanih za *Knjižno založbo* 957 naročnikov. Poročilo o delovanju italijanske prosvetne grupe je podal tov. Egone Clemente.

OBNOVA

Na področju gradbe in obnove je ugotovljeno, da odkar je bila ukinjena ljudska oblast se ni v zadevi obnove naredilo nič drugega kakor to, da so bili ustanovljeni razni novi uradi in pomnoženo osobje že obstoječih uradov in s tem zaposleni številni tuji uslužbenici, katerih namen je vse precej kar skrbeti za obnovo dežele, pa čeprav z obliubami se ne šteti. Za Gorico je bil celo imenovan poseben odbor za obnovo porušeni stavb s precej obširnimi nameni. Kljub temu, da odbor obstoja že več časa, je ostalo njegovo delovanje le na papirju, enako kakor drugih zato postavljenih in imenovanih uradov. Od takšnega delovanja nima ljudstvo nobenih koristi, temveč le očitno škodo, ker bo moralo samo plačevati ogromne stroške vzdrževanja tega tako dragetega in brezkoristnega aparata. Smatra se za potrebno in koristno intervenirati pri ZVU, da se odpravi te nepravilnosti. Z namenom, da se našemu ljudstvu kljub temu na kakšen način pomaga pri obnovi se je ustanovila v Gorici združba vojniš oškodovancev, pri kateri odeek aktivno sodeluje, kljub temu da pri ZVU ne uživa potrebne zaslonbe.

Odeek je svoj čas zbral material od Tdtt. vse tozadevne podatke, napravil načrt in proračun za most Pevme, proračun prometnih sredstev, načrte za regulacijo ulic, načrt in proračun za obnovo javnih stavb in privatnih hiš, navezal stike za dobavo materiala za obnovo itd.

Kmetijski odeek je izvedel statistike, ki zadevajo kmečke pridelke in potrebe kmetov, poskrbel je živino in konje kmetom, ki so med okupacijo živino izgubili, uredil popis žit, poskrbel za postavitev poljskih čuvajev, razdelil gnojila in krmo.

Sledila so poročila referentov vseh ostalih odsekov. O delovanju krajevnih NOO so poročali krajevni odposlanci; vsem je sledila živahna diskusija o podanih poročilih.

VOLITVE

Na tretjem zasedanju goriške skupščine so se izvedle nadomestne volitve nekaterih novih članov v okrajni Izv. odbor. Ker je bivši podpredsednik podal ostavko, je skupščina izvolila na njegovo mesto za novega podpredsednika dr. Ernesta De Gressi-ja. Za novega tajnika pa je bil izvoljen tov. Bruno Borghesi namesto dosedanjega tajnika, tov. Gorjana, ki je zaporil skupščino naj sprejme njegovo ostavko radi njegove zaposlitve na sindikalnem področju. Skupščina je ostavko sprejela in se mu zahvalila za dosedanje uspešno in požrtvovalno delo.

Ob zaključku je bila poslana pozdravna resolucija Ustavodajni skupščini v Beograd, v kateri skupščina izjavlja sledeče: »Bratstvo in enotnost Jugoslovanskih narodov nam bo svetel vzgled za nas Slovence in Italijane, ki živimo na ozemlju Primorske ter bomo drilo za močnejšo utrditev bratstva med tema dvema narodoma, ki je edino jamstvo za doseg končnega cilja, za vzpostavitev ljudske oblasti tudi na tem ozemlju.

ČITATELJEM „PRIMORSKEGA DNEVNIKA“! Gostovanje „Slovenskega narodnega gledališča“ iz Trsta v Gorici

Ob zaključku redakcije »Soškega Tednika« smo zvedeli, da ZVU dosledno izvaja svojo demokracijo šte. 11 in je na osnovi odloka šte. 11 ukinila nadaljno izdajanje edinega slovenskega dnevnika na Primorskem.

Ukinitve glasila Osvobodilne Fronte za Slovensko Primorje ne predstavlja samo najvidnejšo kršitev načela svobode tiska, ki ga ZVU ob vsaki priliki proglašča za svoje načelo, temveč je pomen te ukinitve še toliko večji, v kolikor »Primorski Dnevnik« ni enostavno eden izmed časopisov, ki izhajajo na ozemlju Julijske Krajine pod Zavezniško upravo, temveč je to edini slovenski dnevnik, ki je vedno in povsod zastopal demokratična načela.

Smrt fašizmu - svobodo narodu!

Uredništvo „Soškega Tednika“

Miklavževanje v Verdiju

Slovenski in z njim vsi slovenski narodi smo hvaležni našim zaveznikom za uničenje hitlerizma, za uničenje fašizma v Evropi in na vsej zemeljski krogli. Posebno smo hvaležni Sovjetski zvezi, ker je ona bila tista, ki nam je pomagala od prvega dne nesebično, ki od nas ni ničesar zahtevala, ki nas ni na ničesar obvezala, kar ne bi bilo v skladu z našimi nacionalnimi interesi in nas je obvezala samo na hvaležnost. Poldrugmilijski slovenski narod se je štiri leta boril med dvema fašističnima gigantom. V borbi je žrtvoval desetisoče in desetisoče svojih sinov in hčera. Med temi žrtvami je 48 tisoč primorskih Slovencev. Njih kosti ležijo globoko v Nemčiji in to še tiste dni, ko so zavezniške armade bile še daleč od nemških in italijanskih mej. Slovenski narod je bil tisti, ki je edini v okviru nacističnega rajha in takozvanega italijanskega imperija dvignil svoje orožje proti barsbarskemu fašizmu.

Po strašnem trpljenju vsega prebivalstva Julijske krajine je končno fašizem bil strt. Prišli so zavezniški ljudstvo jih je pozdravljalo v sončni Gorici. Narodni izdajalci slovenskega naroda, belogardisti pa so se umaknili roki pravice. Razširili so se preko narodnostnih meja in čakali trenutka, ko bi znova zahrbtno napadli pridobitve štiriletna borbe slovenskega naroda in vsaj po možnosti zabarantali Primorsko. Spletkarili so po Rimu, Forliju, Vidmu, Trevisu, itd. Končno so agenti omrženega režima nasilja prijadrali v Gorico. Začeli so spletkariti in se skupljati okrog »Slovenskega Primorca«, »nepolitičnega glasila« ter pričeli z gojnjo. Začelo se je na kulturnem šolskem polju, posebno pa tam, kjer nimajo starši pregleda nad svojo deco. Pomagači okupatorja, znani propagandisti kolaboracionizma, »ubogi« falirani ljubljanski študentje, uredniki belogardističnih glasil kot n. pr. »Vipavca«, so priredili s pomočjo naših zaveznikov Miklavža v gledališču Verdi. Predstavljamo vam udeležence kot domobranske poročnike in podporočnike v pokoju; razen teh je bila zastopana vsa drhal, ki je bežala izpred slavne Jugoslovanske armade in se potika po raznih krajih cone A, ki je pod ZVU. Na predstavi so se posebno izkazali belogardistični učitelji, med njimi je bil tudi znani prof. Baraga, ki ga pozna že vsa primorska javnost. Polovico udeležencev so tvorili radovedneži antifašisti, ki so med samo komedijo parkrat vzklikali in protestirali »Smrt belogardi«, »Živel Tito«, »Hočemo Tita«.

Škandal je, da se je pod zaščito slavne zavezniške vojske tudi delila mladini fašistična knjiga naslovljena »Zimske urice« s sliko

Kot naslednik »Partizanskega dnevnika«, ki je začel izhajati v najtežjih prilikah in ki je bodril naše ljudstvo v borbi proti nacističnemu, je bil »Primorski Dnevnik« njegov vreden naslednik. Kot tak je bil vedno zelo blizu srca našega ljudstva in pravi vodnik.

Uredništvo našega lista se pridružuje protestu vsega našega primorskega ljudstva in izraža svojo ogorčenost, da se od strani vojaških oblasti — od strani naših velikih zaveznikov, s katerimi smo se borili ramo ob ramo za demokratične pravice narodov, s tem da smo strli nacifašizem — preganja časopis, ki je glavno glasilo Osvobodilne Fronte za slovenski del Julijske krajine.

Mussolinija na strani 11. — S tem je potrjeno, da je belagarda slava in še slavi največjega krvnika italijanskega in sosednjih narodov, ki je napovedal vojsko Veliki Britaniji in Ameriki.

S svojo prvo prireditvijo so se prireditelji odkrili za to, za kar jih je ljudstvo obsodilo in za kar so tudi morali bežati iz domovine. Žal, da zavezniški se podpirajo izmečke slovenskega naroda in že s tem samim pomagajo širjenje in obnavljanje fašizma na naši zemlji. Dokaz je Mussolinijeva slika, ki ga prikazuje na delu v občini Littoria, na strani 11. Tako pojmovanje demokracije za belogardo in širjenje fašistične miselnosti je nezdržljivo z vojnimi cilji, ki so jih postavili veliki zavezniški. Naše ljudstvo ne spi, ono je dovolj zrelo in sledi za takimi dogodki. Odločno je pripravljeno nadaljevati borbo proti fašizmu in vsem pojavom, ki vodijo k obnovi fašizma.

SV. MIKLAVŽ V LJUDSKEM DOMU

Sv. Miklavž je prišel tudi med vse pridne slovenske in italijanske otroke v Gorico ter jih lepo obdaril.

Dvorana Ljudskega doma je bila v sredo popoldne tako nabito polna, da ni bilo mogoče vzdržati v njej miru in reda. Vsled pomanjkanja prostora se je moralo mnogo mamic z otroki umakniti in jih je zato sv. Miklavž obdaroval naslednjega dne. Pred razdeljevanjem daril so naši malčki izvedli kratek program pevskih in baletnih točk, toda nestrpnost v dvorani je bila tako nevzdržna, da se je moralo s tem pred časom prekiniti in preiti na ono, kar so otroci najbolj željno pričakovali. V spremstvu angeljčkov je prišel na oder sv. Miklavž, za njim črni in rdeči škrtarje, ki so se nemirno vrteli okrog ogromnega kupa daril. Sv. Miklavž je takoj povedal, da ne bo najbrže utegnil obdariti vseh tistega večera in bo zato mnoge obiskal ponoči in tudi naslednjega dne. Do 10 ure zvečer in še bolj pozno je delil pakete, srečni so odhajali obdarjeni otroci domov, za vse ostale, ki niso prišli na vrsto, se je Miklavževanje nadaljevalo 6. decembra popoldne.

Mnogo več kot 1000 paketov z igračami, obleko, sadjem, slaščicami, zvezki in drugim, je bilo razdeljenih med pridno in potrebno goriško deco slovenskih in italijanskih družin.

Preskrbimo se z lepim čtivom za zimo!

Po dolgi desetletjih, ko nam ni bilo dano, da bi poslušali slovensko besedo na našem odru, nas sedaj obišče tržaško „Slovensko narodno gledališče“ s sledečimi predstavami:

Četrtek 13. decembra ob 20. uri	„Jernejeva pravica“
Petek 14. „ „ 20. „	„Scampolo“
Sobota 15. „ „ 20. „	„Deseti brat“
Nedelja 16. „ „ 15. „	„Deseti brat“
„ 16. „ „ 20. „	„Jernejeva pravica“
Torek 18. „ „ 20. „	„Andante patetico“
Sreda 19. „ „ 20. „	„Vdova Rošinka“
Četrtek 20. „ „ 20. „	„Rdeče Rože“

Predstave se bodo vršile v Ljudskem domu. Predprodaja vstopnic bo v obeh mestnih čitalnicah.

Našemu maršalu Titu!

Kralj Peter ni pomagal našim bratom, našim materam, našim očetom v času hude partizanske vojske. Bil je v Londonu. Vi pa ste bil v borbi, vi ste se boril z našimi očeti. Sedaj ga je ljudstvo v Jugoslaviji odklonilo in vas volilo, kar smo tudi mi želeli, ter sedaj smo zelo veseli, naš priljubljeni očka maršal TITO.

Mnogo, mnogo čestitk!

Pionirji iz Vrtojbe pri Gorici.

Bivši fašistični pokrajinski tajnik aretiran

Policija v Rimu je te dni aretirala Benesperando Luraschia, bivšega goriškega tajnika, ki se je skrival več mesecev pri neki družini v Rimu. Sedaj je v zaporih Regina Coeli. Od tod ga bodo pripeljali pred vrhovno porotno sodišče v Trstu, ki ga bo sodilo za zločine, ki jih je zagrešil v pokrajini Gorica takrat, ko je bil fašistični zvezni tajnik Soče.

Slovenska srednja šola v Gorici

Ravnateljstvo Slovenske nižje srednje šole v Gorici obvešča dijake svoje šole in njihove starše, da se je šola dne 7. t. m. preselila iz dosedanjih prostorov Šolskega doma v ulici Croce, v Novi dom v ulici Randaccio 22, kjer se bo od 10. t. m. dalje vršil pouk in sprejemale stranke v tajništvo in ravnateljstvu.

Da se bo mogel vršiti pouk v teh novih prostorih, se je zahvaliti predvsem ekonomatu in tehničnemu uradu županstva mesta Gorice, ki sta z razmeroma majhnimi sredstvi danimi jima na razpolago, izvršila delo. Gre pa tudi posebna pohvala srednješolski mladini in nekaterim staršem, ki so z res hvalevredno požrtvovalnostjo dobrovoljno pomagali pri čiščenju šolskih prostorov.

Semenj sv. Andreja v Gorici

Po letih vojne smo imeli letos zopet semenj sv. Andreja. A že takoj na prvi pogled se opazi velikanska razlika med semnjem izpred vojne in današnjim semnjem.

V prvi vrsti je treba iskati vzroke v gospodarski krizi, v pomanjkanju prevoznih sredstev in v tem, da je sedaj bivša goriška pokrajina razdeljena v dve coni. Iz vseh teh razlogov se ne da niti primerjati današnji semenj z nekdanjim, posebno ne s tistim, ki ga pomnijo stari rodovi.

Že po cenah spoznaš, da so trgovci iz Italije, kajti navijejo ti take cene kot so jih vajeni v Italiji. Naše ljudstvo ne zmora takih astronomičnih števil. Vse je enako drago, navadno blago, je stvine in boljše blago; temu so razmerno se drago tudi zabave, ki jih je precej. Ako hočeš iti v cirkus moraš plačati vstopnino 120 lir. Ne vemo kakšne plače ima delovno ljudstvo v Italiji; očitno so se podjetniki uračunali.

nali. Tu naše ljudstvo prav ne more nikamor s takimi cenami.

Veselo nas je, ko smo videli da je eno cirkuško podjetje dalo nalepiti tudi slovenske lepake. Vidi se, da imajo Italijani iz no tranjosti več razumevanja za trgovsko reklamo, kakor marsikateri šovinističen goriški Lah.

Vsem vojnim invalidom iz narodno osvobodilne vojne!

Pozivamo vse vojne invalide iz narodno osvobodilne vojne obojega spola (borce in aktiviste), da se v svojem lastnem interesu, v kolikor tega še niso storili, nemudoma javijo referentu za socialno skrbstvo pristojnega okrajnega NOO zaradi izpolnitve prijave za komisijski pregled v svrhu odmere pripadajoče invalidnine.

ZA REVNE OTROKE

Ustanove, tvrdke in posamezniki so do sedaj darovali čez 60.000 lir za revne otroke. Ravnotako so se goriški trgovci spomnili teh najrevnejših in jim darovali zimske obleke, šolske potrebščine in drugo. Nadejamo se, da bo tudi ta akcija pripomogla, da bo marsikakšen izmed naših otrok lažje prenašal te hude zimske mesece in se s hvaležnim srcem spominjal svojih dobrotnikov.

Planinci in ljubitelji gora!

Pred dvajsetimi leti so nam fašisti nasilno razpustili naše »Planinsko društvo«. Želimo je obnoviti, zato ste vabljeni vsi na statovni občni zbor »Slov. planinskega društva«, ki se bo vršil v Gorici v nedeljo dne 16. t. m. ob 10 uri v dvorani »Ljudskega doma«. Iskreno vabimo posebno mladino!

Pripravljalni odbor.

Razdeljevanje dvokoles

Urad za delo v Gorici sporoča, da prošnje za nakazilo dvokoles z plašči in zračnicami za delavce morajo biti vložene do 10. decembra 1945., pri goriemnem Uradu za Delo, ul. Crispi, št. 9.

Prošnje morajo vsebovati natančne podatke prosilca, bivališče in kraj zaposlitve ter morajo biti potrjene od delodajalca.

OTVORITEV GLUHONEMNICE ZA SLOVENSKO PRIMORJE

Vsem staršem gluhonemne mladine v Slovenskem Primorju javljamo, da bo Poverjeništvu Pokrajinskega NOO za Slovensko Primorje otvorilo 15. decembra t. l. v Portoroze gluhonemnico za Slovensko Primorje. Zavod bo internatsko urejen in otroci bodo

prejemali v njem vso oskrbo. Za oskrbo se plačuje mesečni prispevek, ki ga določi uprava gluhonemnice v začetku vsakega leta, odobri pa Poverjeništvu. Siromašne gojence vzdržuje država, kar predlaga uprava zavoda Poverjeništvu, ki odloči dokončno v vsakem posameznem primeru.

V gluhonemnico za Slovensko Primorje v Portoroze se bodo sprejemali telesno in duševno zdravi gluhonemi otroci slovenske narodnosti iz vsega Slovenskega Primorja. Sprejemali se bodo novinci z izpolnjenim 6 letom starosti, kakor tudi vsi oni gojenci slovenske narodnosti do vstetega petega razreda, ki so bili primorani doslej obiskovati italijanske zavode.

Starši naj pripeljejo svoje otroke 15. decembra t. l. v Koper v prostore slovenske ljudske šole, kjer jih bo sprejemala posebna komisija. S seboj morajo prinesiti rojstni list, domovnico, izkaz o premoženjskem stanju, potrdilo o cepljenju koz, odjava bivanja, zdravniško spričevalo ter živilske karte za mesec december. Otrok mora imeti s seboj: obleko, perilo, obutev, pokrivalo, copate, drugo perilo, dalje potrebščine za umivanje in snajenje čevljev. Brezpogojno morajo prinesiti s seboj še ruhe, odejo ter krožnik, skodelico in jedilni pribor, ker uprava gluhonemnice trenutno tega nima na razpolago.

SADIKE

Prodaj sadike, jabolk, hrušk in črešenj. Omenjena drevesca so po večini necepljena toda zelo razvita. Za pojasnila obrnite se na Keber Franca, Volčjadraga št. 316.

POIZVEDBE

Jerončič Stanislav, 20 let star, iz Farre pri Gradiški, šel v partizane 16.7.1944; od takrat nimamo več poročil o njem. Kdor kaj ve, naj sporoči: Jerončič Antonu Farra pri Gorici 26.

ZAHVALA

Vsem, ki so se udeležili prenosa zemeljskih ostankov naših nepozabnih sinov

Kerševana Jožefa in Zmagota,

ki sta junaška padla v borbi proti okupatorju se tem potom prav priskrbo zahvaljujemo.

Posebno zahvalo smo dolžni gosp. župniku iz Bukovce, pevcem iz Gradišča, godbi iz Prvačne, tov. kapetanu Majerju za ganljive besede ob odprtem grobu, mladini, darovalcem cvetja ter vsem, ki so se udeležili pogreba.

Oševjek-Gradišče, dne 2. decembra 1945.

Žalujoci starši in ostali

ZAHVALA

Vsem, ki ste spremili na zadnji poti mojega ljubega brata, partizana

Ivana Poberaj-a,

padlega v borbi dne 27. septembra 1943 se tem potom najsrčneje zahvaljujemo.

Posebno se zahvaljujemo mladini iz Planine in Vipave, tov. komisarju za ganljiv govor in vsem darovalcem cvetja.

Vipava-Kromberk, dne 29. novembra 1945.

Sestra ZDENKA in ostali sorodniki

IZHAJA ENKRAT NA TEDEN — Urednik: J. KRISTIJAN BAYDAŽ — Za list odgovarja: ALOJZ BUDIN — Uredništvo in uprava: GORICA, „Ljudski dom“ pritličje — Izdaja lista je odobrena od A. I. S. Tisk: KATOLIŠKE TISKARNE v Gorici Najemnik: „Primorski dnevnik“